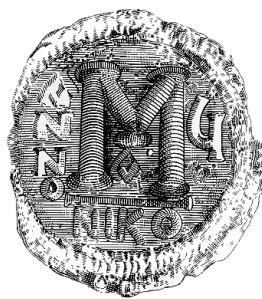

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за истражување

Месечна информација

05/2009

јуни, 2009 година

С О Д Р Ж И Н А

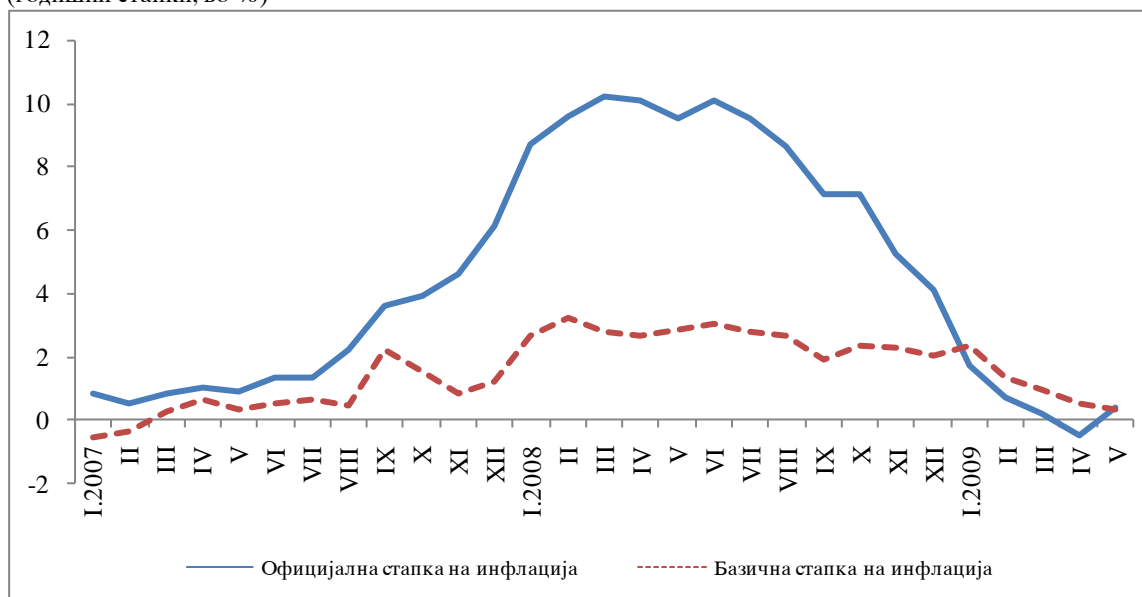
1. ЦЕНИ	2
<i>1.1. Анкета за инфлационските очекувања.....</i>	<i>4</i>
2. ПЛАТИ.....	6
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ.....	7
4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА.....	11
5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ.....	15
6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ	16
7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС	18
СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ	21

1. ЦЕНИ

Трошоците на животот во мај 2009 година бележат пораст од 1% во однос на претходниот месец, што речиси во целост се јавува како резултат на повисоките цени на прехранбените производи, поточно на свежиот зеленчук и свежото овошје. Пораст на цените има и кај течните горива, додека цените на останатите категории главно се на истото ниво како во април. Трошоците на животот во мај 2009 година се повисоки и во однос на истиот месец од претходната година, за 0,4%. Притоа, најзначаен годишен раст има кај цените на електричната енергија, свежиот зеленчук и свежото месо, додека најзначаен пад имаат цените на течните горива, на свежото овошје, на млекото и млечните производи и на растителните масла. **Збирната стапка** на инфлација и понатаму продолжува да се намалува, при што во мај се сведе на 0,5%. Во првите пет месеци од 2009 година, најголем пораст има кај цената на електричната енергија, додека најмногу се намалени цените на течните горива.

Продолжува намалувањето и кај **базичната инфлација** (инфлацијата без храна и енергија), при што таа во мај, во однос на истиот месец од пред една година, изнесуваше 0,4% (во април изнесуваше 0,5%). Намалувањето се јавува најмногу заради цените на облеката и чевлите. Доколку се исклучи само храната, трошоците на животот во мај 2009 година се пониски во споредба со соодветниот период од претходната година за 0,1%.

Графикон 1
Остварена и базична инфлација
(годишни стапки, во %)

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

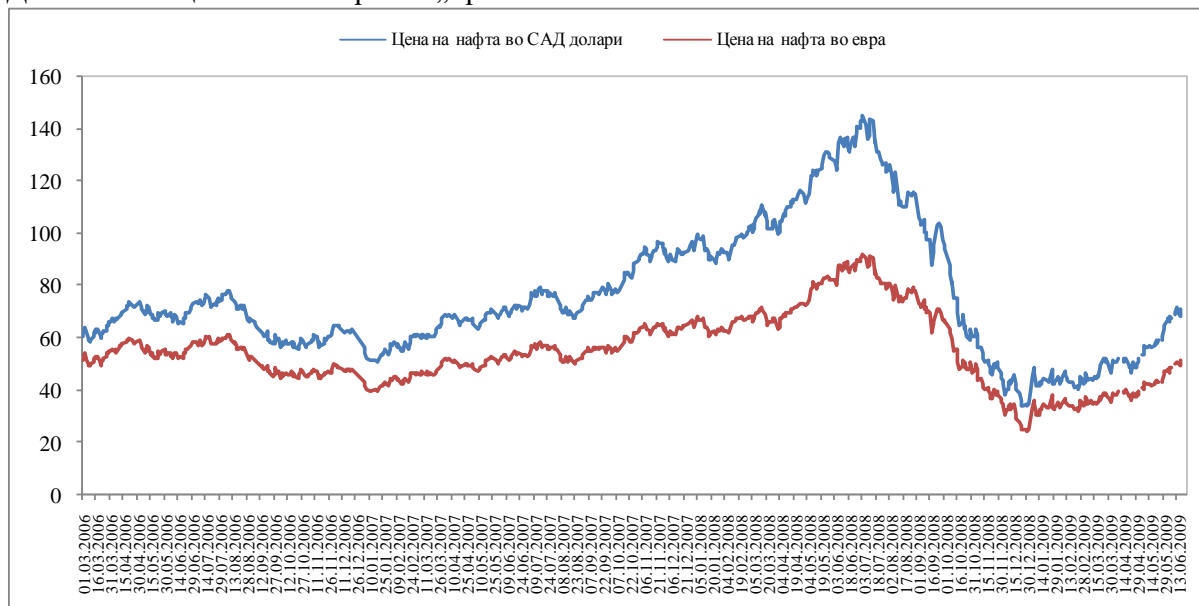
Движењето на цените и во мај е во согласност со **проекциите на инфлацијата**. Така, проектираната годишна стапка на инфлација за мај изнесуваше 0,3%², што е за само 0,1 процентен поен пониско од оствареното. Проектираната годишна стапка на

² Долната граница од проекцијата.

инфлацијата за вториот квартал изнесува -0,3%, а просечната стапка за целата 2009 година -0,4%.

Цената на нафтата на светските берзи го продолжи трендот на пораст и во мај 2009 година, кога просечната цена на нафтата од типот „брент“ изнесуваше 57,9 САД-долари, што е за 13,9% повисоко во однос на цената од април. Во однос на мај 2008 година, цената на нафтата беше пониска за 52,8%. Главната причина за продолжувањето на порастот повторно беше постепено враќање на довербата на инвеститорите, заради впечатоците дека светската криза ја губи силата. Одделните настани коишто одеа во прилог на порастот на цената во мај беа растот на цените на акциите на светските берзи, депрецијацијата на доларот во однос на останатите глобални валути, подобрената состојба на пазарот на недвижности во САД, понискиот пад на индустриското производство во САД од очекуваниот и растот на индустриското производство во Кина. Нагорниот тренд продолжи и во последните две недели (09 јуни - 22 јуни), под влијание на извештаите за намалени залихи и на предвидувањата за повисока побарувачка, од претходно очекуваната, при што цената на типот „брент“ во овој период изнесуваше 70 САД-долари, во просек, што е за 7,6% повисоко од претходниот двонеделен период. Со оглед на тоа што САД-доларот во овој период апрецира за 0,6% во однос на денарот, се очекува Регулаторната комисија за енергетика, на 22 јуни, да донесе одлука за зголемување на рафинериските и на малопродажните цени на нафтените деривати, за 6,99% и 4,75%, соодветно.

Графикон 2
Движење на цената на нафтата „брент“

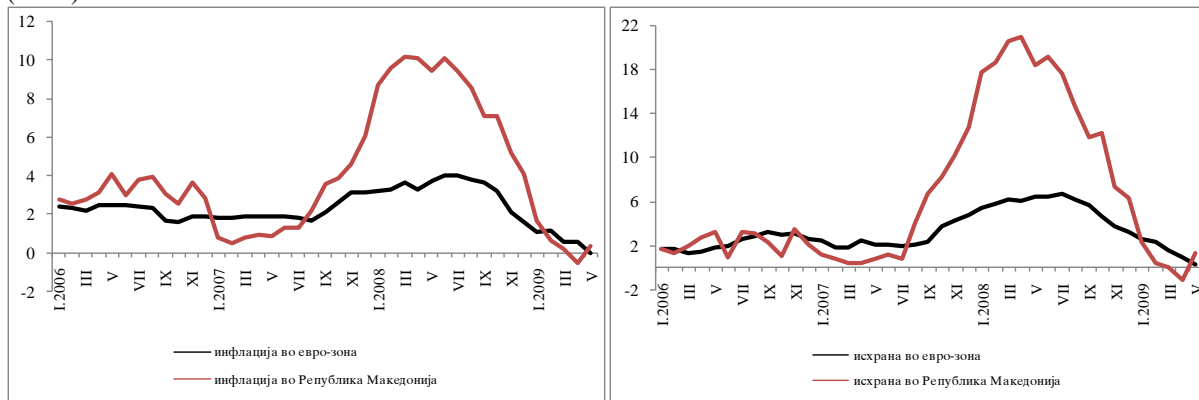
Извор: Управа за информации за енергетиката (The Energy Information Administration) - статистичка агенција на Министерството за енергетика на САД.

Откако во претходните два месеца **годишната стапка на инфлација во евро-зоната** беше стабилна на 0,6%, во мај 2009 година таа се намали на 0%, со што изгледите за дефлација во евро-зоната стануваат се поизвесни. Притоа, кон намалувањето на инфлацијата најмногу придонесоа бензините и нафтата за домаќинства, чијашто цена во мај 2009 година, во однос на истиот месец од претходната година, е уште пониска отколку што беше во април. **Во споредба со претходниот месец**, хармонизираниот

индекс на потрошувачките цени во мај 2009 година бележи пораст од 0,1%, најмногу заради порастот на цената на бензините. Годишната базична инфлација, којашто ги исклучува цените на храната и енергијата, во мај изнесуваше 1,5%.

Графикон 3

Годишни стапки на инфлација и цени на исхраната во евро-зоната и во Македонија (во %)

Извор: Еуростат и ДЗС.

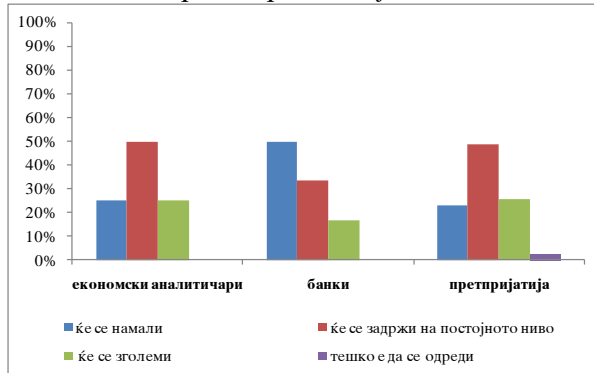
1.1. Анкејта за инфлацискиите очекувања

Според Анкетата за инфлациски очекувања, спроведена во мај 2009 година³, најголемиот дел од испитаниците (47%) очекуваат просечната годишна стапка на инфлација во второто тримесечје на 2009 година да остане на априлското ниво од -0,5%, 27% очекуваат уште пониска инфлација (т.е. повисока дефлација), а 25% очекуваат повисока инфлација (т.е. намалување на дефлацијата). Притоа, една половина од *аналитичарите* сметаат дека инфлацијата ќе се задржи на постојното ниво, една четвртина сметаат дека таа ќе биде пониска, а една четвртина дека ќе биде повисока. Половина од *банките* сметаат дека инфлацијата понатаму ќе се намали, една третина смета дека таа ќе остане непромената, а 17% дека таа ќе порасне. Кај *претпријатијата*, очекувањата на најголемиот дел (49%) се дека инфлацијата ќе стагнира, 26% предвидуваат пораст, 23% понатамошно намалување, а 3% сметаат дека е тешко да се одреди. Просечната очекувана стапка на инфлација на сите субјекти за второто тримесечје на 2009 година изнесува -0,2%.

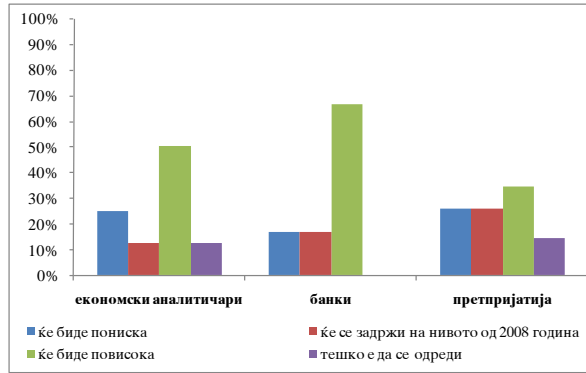
³ Анкетата имаше одзив од 67%, односно на анкетата одговорија 49 од 73 испитаници. Гледано по субјекти, највисок одзив имаше кај банките (86%), потоа кај претпријатијата (66%), а најмал кај економските аналитичари (62%).

Графикон 4

Распределба на одговорите за инфлациските очекувања по групи испитаници за второто тримесечје на 2009

за цела 2009 година

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациски очекувања.

Што се однесува на **целата 2009 година**, мнозинство од испитаниците (41%) се на мислење дека просечната стапка на инфлација **ќе биде повисока од просекот за периодот јануари-април (0,6%)**, 25% сметаат дека ќе биде пониска, 22% дека ќе се задржи на постојното ниво, а 12% дека е тешко да се одреди. Притоа, мнозинството кај сите подгрупи испитаници сметаат дека инфлацијата ќе порасне. Така, една половина од **аналитичарите** сметаат дека инфлацијата ќе порасне, една четвртина дека ќе се намали, а по една осмина дека ќе се задржи на постојното ниво и дека е тешко да се одреди. Две третини од **банките** сметаат дека инфлацијата до крајот на годината ќе порасне во однос на просекот јануари-април, една шестина сметаат дека ќе се намали, а една шестина дека ќе остане непроменета. Најголем дел од **претпријатијата** сметаат дека инфлацијата за целата 2009 година ќе биде повисока од просечната за првите четири месеци (34%), по 26% сметаат дека ќе биде пониска и дека ќе остане непроменета, а 14% дека е тешко да се определи. Свкупно, економските субјекти очекуваат просечната стапка на инфлација во 2009 година да изнесува 0,9%.

Графикон 5

Очекувања за просечната стапка на инфлација до крајот на година и остварена просечна инфлација во тековниот квартал (во %)

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациски очекувања и ДЗС.

2. ПЛАТИ

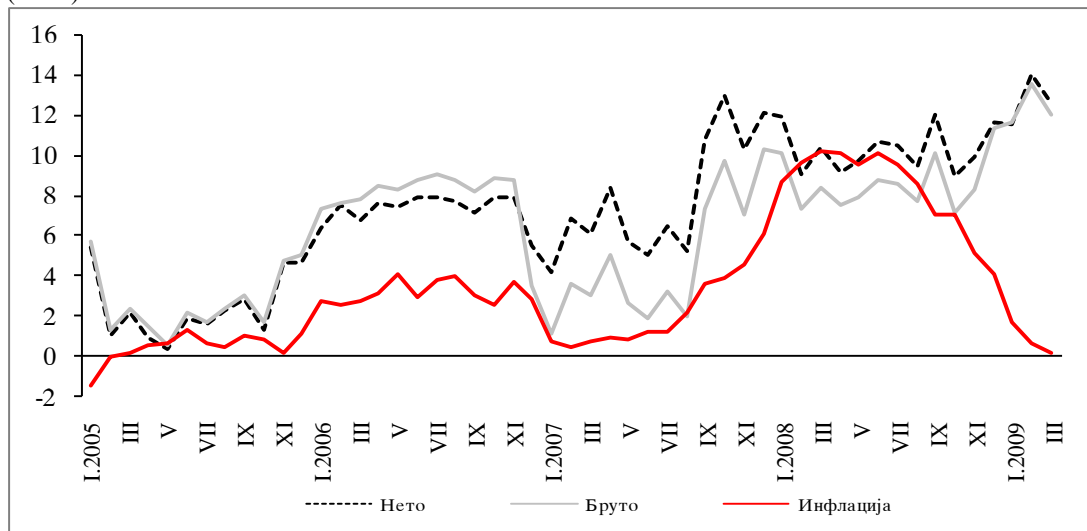
Во март 2009 година, **просечната исплатена нето-плата** забележа пораст од 0,8% во однос на претходниот месец, додека порастот кај бруто-платата изнесуваше 0,6%. Во услови на месечна инфлација од 0,3%, нето-платата имаше реален пораст од 0,5%, додека бруто-платата пораст од 0,3%. Притоа, нето-платата во земјоделството и во индустријата беше повисока во однос на февруари, за 0,5% и за 3,2%, додека услугите имаа пад од 0,3%.

Во споредба со март 2008, и кај нето и кај бруто-платата беше забележан номинален пораст, од 27,2% и од 17,1%⁴, соодветно. Сепак, високите стапки на раст, во голема мера, се резултат на промената на начинот на пресметката на платите, односно на фактот што со реформата „бруто-плата“ од јануари 2009 година во платата се вклучуваат и исплатите коишто порано не беа вклучени. Така, кај коригираните плати⁵, нето-платата имаше номинален годишен пораст од 12,6%, а бруто-платата од 12,1%. Со оглед на тоа што годишната инфлација во март изнесуваше 0,2%, реалните коригирани нето и бруто-плати имаа висок пораст од 12,3% и 11,8%, соодветно. Во март, збирниот номинален пораст на коригираните нето и бруто-плати изнесуваше 0,7% и 0,1%, соодветно, во однос на крајот на минатата година, и е најизразен кај услугите, пред сè во здравството и сообраќајот и врските, како и кај енергетиката и градежништвото.

Графикон 6

Годишни стапки на раст кај платите и инфлацијата*

(во %)

* Од јануари 2009, прикажани се коригираните стапки на раст од НБРМ.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Раст на платите е забележан кај сите три дејности, на годишна основа. Во рамки на трите дејности, највисок пораст имаат платите во земјоделството, рударството,

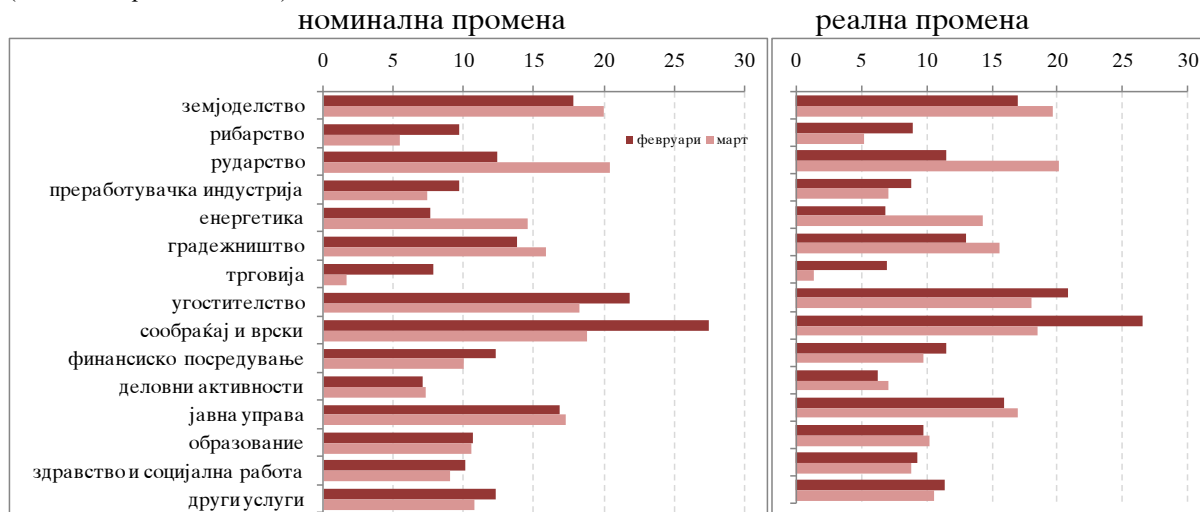
⁴ Пониската стапка на раст кај бруто-платата се должи на пониските придонеси за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и вработување од јануари 2009 година.

⁵ Корекцијата е направена од страна на Дирекцијата за истражување на НБРМ, на тој начин што е претпоставено дека платата во јануари 2009 година е иста со платата од декември 2008, а потоа на овој износ се надоврзани месечните стапки на раст објавени од ДЗС. Со оглед на тоа што историските месечните стапки на раст за месец јануари не укажуваат на изразена сезонска динамика, како и со оглед на тоа што за јануари 2009 немаше позначајни очекувани зголемувања на платите, ваквиот пристап се чини оправдан.

услугите, земјоделството и сообраќајот и врските. Со најнизок пораст се одликуваат платите во трговијата, рибарството и другите деловни активности.

Графикон 7

Просечна нето-плата по сектори*
(годишни промени, во %)

* Прикажани се коригираните стапки.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ

Април е трет месец по ред, од почетокот на годината, со позитивни месечни стапки на промена на обемот на индустриското производство, при што во април индустриското производство е повисоко за 1,3% во однос на мартовското. Пораст, од 1,4%, беше забележан и кај податоците прилагодени за сезонските влијанија. Сепак, во однос на истиот период од претходната година, производството е пониско за 7,7%, што претставува продлабочување на падот во март (од 4,8%). Ваквите трендови, во голема мера, ги покажуваат преносните ефекти од глобалната криза врз домашната економија. Имајќи ги предвид очекувањата за натамошно продлабочување на падот на светската економија, можно е последиците врз македонската економија да бидат уште подлабоки. Притоа, поголеми ефекти се очекуваат особено во трудоинтензивните сектори, со голема меѓународна конкуренција во сегментот на цените. Во првите четири месеци од 2009 година, збирниот пад на индустријата изнесува 9,9%.

На ниво на вкупниот индекс, петнаесет од дваесет и четирите оддели (61,2% од вкупното индустриско производство) создадоа годишен пад на индексот од 15,1%, со што нивниот ефект надвладае над растот на индексот од 7,4% кај преостанатите девет оддели. Во април, одделите со негативни остварувања имаат зголемено зафаќање од индексот, како и продлабочен негативен ефект, во однос на март. Воедно, 58,6% од позитивниот ефект произлегува само од печатарската дејност.

Анализирано по сектори, годишен пад на индустриското производство во април бележат сите три сектори. Падот во *преработувачкиот сектор* од 8,5%, на кој отпаѓаат 83,94% од вкупното индустриско производство, а притоа сè друго е непроменето, би

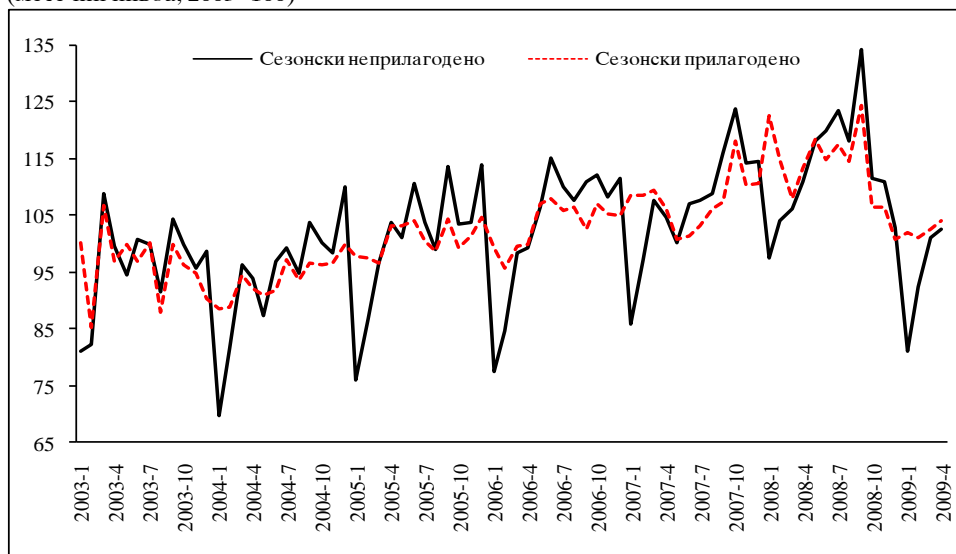

предизвикал пад на индустриското производство од 7,3%, или 95% од фактички остварениот годишен пад на индексот. Секторот *снабдување со електрична енергија, гас и вода*, и покрај поволниот хидробиланс во земјата, забележа пад од 0,3%, заради намаленото производство на термоелектраните. Падот во *рударството* од 8,2% во целост се должи на намалениот ископ на руди на неметални минерали и камен.

Силното намалување на производството на основни метали (во април од 47,9% на годишна основа) и натаму е главната причина за високиот годишен пад на производството на преработувачкиот сектор. Сепак, и кај останатите преработувачки дејности се забележани негативни тенденции, при што во април, годишно намалување на производството забележаа тринаесет од вкупно дваесет преработувачки оддели, или 56,6% од преработувачкиот сектор. Од преработувачките гранки со поголемо учество во индексот, покрај производството на основни метали, најзначајно намалување забележаа производството на облека (28,3%) и производството на нафтени деривати (14,4%). Највисоки стапки на годишен пад се остварени кај производството на други сообраќајни средства (односно, делови за шински возила, пад од 71,6%) и производството на моторни возила и приколки (53,7%). Од друга страна, позначаен пораст остварија производителите на тутунски производи (37,2%) и печатењето (1,2 пати).

Графикон 8

Индекс на индустриско производство
(месечни нивоа, 2005=100)

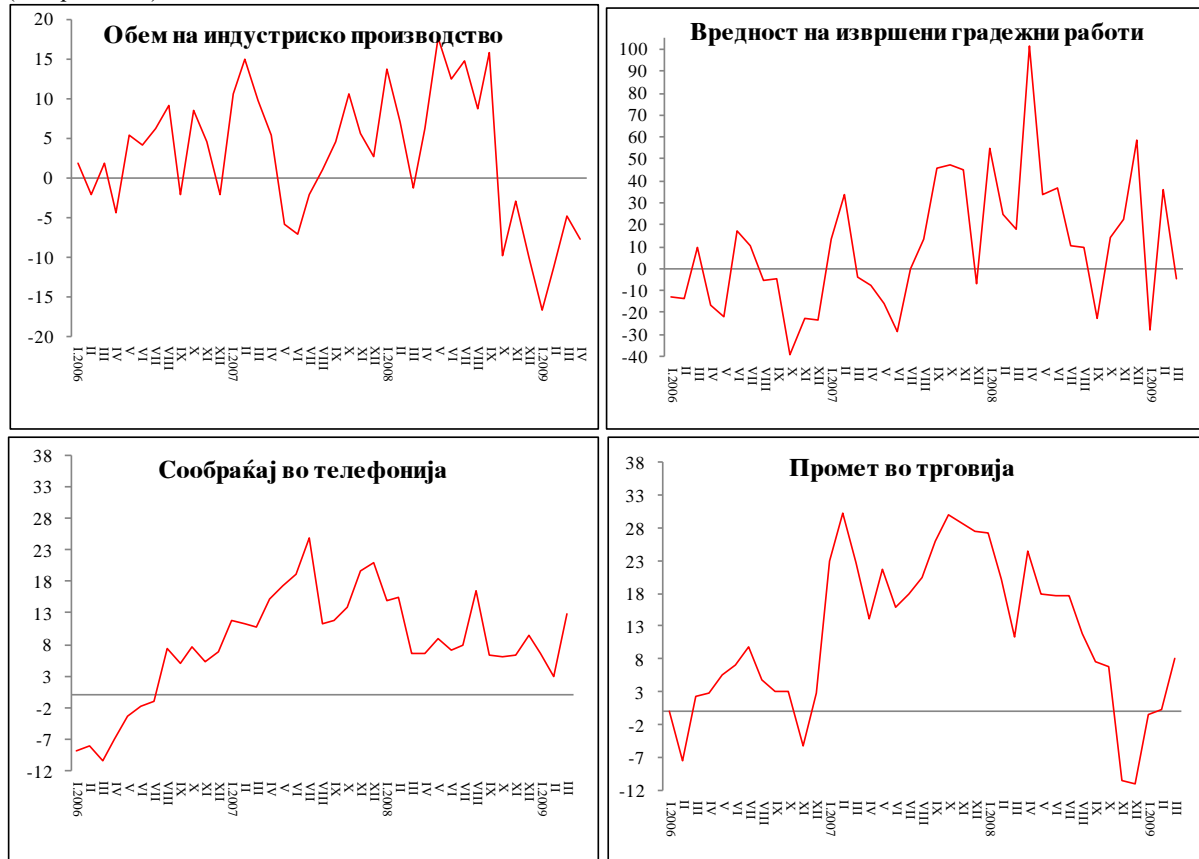
Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Во март 2009 година, на месечна основа, се забележани позитивни движења кај прометот во трговијата (пораст од 12,1%) и кај сообраќајот во телекомуникациите (пораст од 13,4%), додека извршените градежни работи бележат месечен пад од 0,9%. Според податоците прилагодени за сезонските влијанија, градежништвото има месечен пад од 32,3%, трговијата има месечен пораст од 1,9%, а порастот кај телекомуникациите изнесува 2,0%. Во споредба со март претходната година, прометот во трговијата е повисок за 8,1%, растот кај телефонијата изнесува 12,8%, додека опаѓање се забележува кај градежната активност (пад од 4,7%). Имено, во март е прекинат негативниот тренд на месечно намалување на вредноста на трговијата на мало и на трговијата на големо. **Севкупно, во првото тримесечје трговијата и телекомуникациите имаат годишен пораст**

од 2,7% и 7,4%, соодветно, додека градежништвото е на истото ниво како во претходната година.

Графикон 9

Годишни стапки на раст кај одделни сектори од економијата
(во проценти)

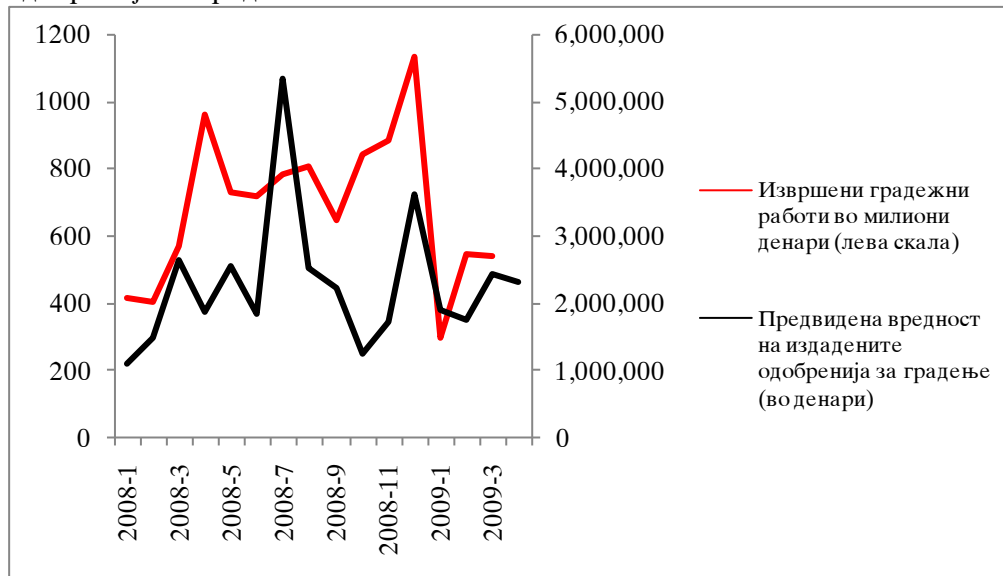

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Врз основа на движењето кај издадените **одобренија за градење**, коишто во април 2009 година се вредносно повисоки за 24,2% од одобренијата издадени во април 2008, може да се очекува раст на градежната активност во наредниот период.

Графикон 10

Вредност на извршените градежни работи (милиони денари) и број на издадени одобренја за градење

Извор: Државен завод за статистика.

Податоците за движењето на БДП во земјите од евро-зоната укажуваат на продлабочување на рецесијата во овој регион. Во првото тримесечје на 2009 година, падот на БДП во евро-зоната е поголем од првично очекуваниот (од -2,8%, на годишна основа, според мартовската проекција на „Консензус форкест“), пред сè заради особено тешката ситуација во Германија, чијашто преработувачка индустрија се заснова на странска побарувачка. Следствено, во првото тримесечје на 2009 година, БДП во евро-зоната забележа реален годишен и месечен пад од 4,8%, односно 2,5%, соодветно. Според јунската проекција на „Консензус форкест“, во 2009 година се очекува реален пад на БДП во евро-зоната од 4,2%, што претставува значајна надолна ревизија на проекциите од декември 2008 година (-0,9%), март 2009 година (-2,6%), април (-3,4%) и мај (од -3,7%).

4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА

Во првиот квартал на 2009 година, продолжува да се чувствува влијанието од намалената странска ефективна побарувачка врз *џековнајта смейка на билансој на џлаќања* преку влошувањето на нејзините одделни компоненти. Имено, забележани се нето-одливи во износ од 340,8 милиони евра, коишто се двојно поголеми во однос на истиот период од претходната година. Главни фактори за таквото продлабочување се значително проширениот негативен трговски јаз, намалените нето-приливи од приватни трансфери⁶ (во чиишто рамки се преполовени приливите врз основа на менувачко работење), како и преоѓањето на салдото на доходот во негатива. Доколку се спореди

⁶ Нето-приватните трансфери во ефективата, при составувањето на билансот на плаќања на Република Македонија, се проценети врз основа на податоците од менувачкиот пазар за нето-ефективата којашто се влева во банкарскиот систем, бидејќи се претпоставува дека во најголем дел потекнува од приливи врз основа на приватни трансфери во готовина преку неформален канал.

оствареното негативно салдо на тековната сметка со априлската проекција, тоа го натфрлува проектираното ниво за 55,6 милиони евра.

Во овој период приватните трансфери, коишто претставуваат единствена суфицитна категорија и изнесуваат 119 милиони евра, бележат пониски годишни нето-приливи (за 29,1%), како одраз на двојно намалената нето откупена ефективна. Во март 2009 година, за првпат е забележан поголем износ на продадена од откупена ефективна. По нето-продажбата во март, во наредните два месеца, состојбата на менувачкиот пазар се подобрува. Имено, според најновите податоци, нето-откупот во мај 2009 година (58,3 милиони евра) е повисок, како на месечна, така и на годишна основа (за 25,8% и 6,6%, соодветно). На збирна основа, во првите пет месеци од 2009 година, нето-приливите на менувачкиот пазар и натаму бележат годишна стапка на пад (од 19,3%). Истовремено, на страната на доходот е присутно негативно салдо од 23,8 милиони евра (за разлика од нето-приливите во првиот квартал на 2008 година). Притоа, одливите врз основа на исплатени дивиденди и платена камата на среднорочен и краткорочен капитал се главната причина за нето-одливите кај доходот. Исто така, дефицит во износ од 2,3 милиони евра е остварен и кај услугите (наспроти минатогодишниот од 0,8 милиони евра), што произлегува од нето-одливите од инвестициски работи, како и повисоките нето-одливи врз основа на други услуги.

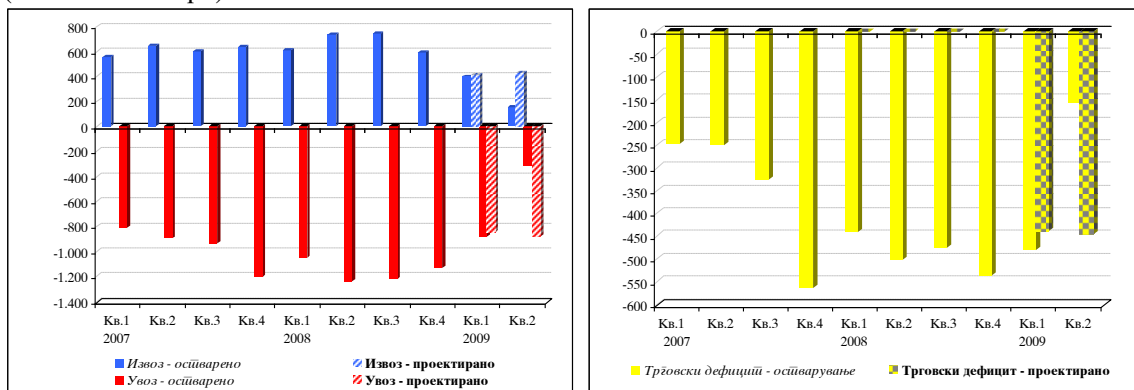
Во периодот јануари - март од 2009 година, нето-приливите во **капиталната и финансиската сметка** се намалени за 59,3% во однос на истиот период од претходната година и изнесуваат 72 милиона евра. Најголемиот дел од нето-приливите во овој период се однесуваат на трговските кредити и директните инвестиции, заради чии остварени износи повисоки од предвидените со априлската проекција, нето-приливите во капиталната и финансиската сметка ги натфрлуваат проектираните за 35,7 милиони евра. Директните инвестиции, во коишто рамки доминираат нето-инвестициите во капитал (90%), изнесуваат 55,1 милион евра и се пониски за 57,6% на годишна основа, што ја одразува глобалната воздржаност од инвестирање. Од друга страна, нето-одливи се забележани врз основа на валути и депозити, заеми и портфолио-инвестиции. Така, валутите и депозитите се одликуваат со нето-одливи во износ од 21,3 милиони евра (наспроти нето-приливите од 60,8 милиони евра во првиот квартал на 2008 година), главно како одраз на промените во однесувањето на банките т.е. склоноста за зголемување на девизните средства, што доведе до пораст на нето девизната актива на домашните банки кај странските банки. Нето-одливите присутни на страната на заемите (19,4 милиони евра) се должат на поголемиот износ на платени обврски од користените средства. Истовремено, нето-одливите кај портфолио-инвестициите од 19,1 милион евра (од кои 56,4% се остварени само во март 2009 година), се повисоки за 2,3 пати на годишна основа. Притоа, е забележано зголемено вложување во странство од страна на домашните инвеститори (најголем дел се однесува на вложувањата на пензиските фондови), а истовремено продолжува дезинвестирањето од страна на странските инвеститори. Непрекинатоста на ваквите движења се потврдува и со податоците од Македонската берза, според кои во мај 2009 година учеството на странските инвеститори на страната на продажбата е поголемо во споредба со учеството на страната на купувањата на домашни хартии од вредност.

Негативниот тренд во трговија со странство и натаму е присутен, така што во април 2009 година, **надворешната трговска размена со странство** се намали за 24% на годишна основа, во услови на сè уште поголем пад на извозот од увозот на стоки (годишни стапки на пад од 32% и 19,2%, соодветно). Така, извозот на стоки во април

2009 година изнесува 155,4 милиони евра, при што понискиот извоз најмногу се должи на намалениот извоз на железо и челик и нивни производи (со придонес од речиси 80%), а потоа следуваат намалениот извоз на нафтени деривати и облека и текстил (со придонес од 10,8% и 7,4%). Истите производи бележат намалување и на страната на увозот на стоки, којшто во април 2009 година изнесува 311,5 милиони евра. Имено, намалениот увоз на железо и челик и енергенти имаат придонес кон негативната годишна промена на увозот од 41,6% и 28,8%, а намалување бележи и увозот на возила (придонес од 10,5%). Сепак, во апсолутни износи, увозот бележи поголемо намалување од извозот, така што трговскиот дефицит забележа мало намалување од 0,6% на годишна основа.

Графикон 11

Извоз, увоз на стоки и трговско салдо (остварено и проекција од април 2009 година)*
(во милиони евра)

* Остварувањата за вториот квартал од 2009 година се однесуваат само на април 2009 година.
Извор: НБРМ.

Во споредба со проекцијата за вториот квартал на 2009 година, остварениот трговски дефицит во април 2009 година од 156,1 милион евра е во рамки на проекцијата, како што се и извозот и увозот. Притоа, во рамки на извозот, поголемо отстапување имаме кај нафтните деривати, коешто се појавува и на страната на увозот, со оглед на пониско проектираните количини на увоз на нафта и нафтени деривати од остварените. Земајќи го предвид отстапувањето кај количините, како и постојаниот раст на цената на нафтата на светските берзи, којашто веќе ја надминува предвидената цена за вториот квартал (53 американски долари за барел), може да се очекува надминување на проекцијата, така што би било потребно нејзино коригирање на нагорна страна, како кај увозот, така и кај извозот. Покрај отстапувањата кај енергијата, поголеми отстапувања на страната на увозот се забележани кај доработките од железо и челик и останатите доработки, укажувајќи на можноста за очекуван поголем извоз кај овие категории.

На збирна основа, во периодот јануари-април 2009 година, остварениот извоз изнесува 556,6 милиони евра и на годишна основа бележи пад од 33,8%, со оглед на намаленото производство и неповолната светска конјуктура (пониски цени на металите и на нафтата, како и намалената економска активност кај трговските партнери). Притоа, најсилните негативни ефекти се одразија врз металната индустрија, така што извозот на железо и челик и нивни производи бележи стапка на пад од речиси 60%, или придонес од 65,3%. Значаен придонес за намалениот извоз на стоки има и понискиот извоз на нафтени деривати (придонес од 10%), во услови на намалена побарувачка и пониски цени во однос на истиот период, како и намалениот извоз на руди и на облека и текстил (придонес од 7,8% и 7%, соодветно). Зависноста на извозот од увоз предизвика

соодветна реакција на страната на увозот, но со помал интензитет. Имено, во првите четири месеци на 2009 година беше остварен увоз во износ од 1.193,1 милион евра, што претставува годишно намалување за 17,1%. Притоа, како на страната на извозот, така и кај увозот, најголем придонес за негативната промена се должи на намалениот увоз на енергенти, на железо и челик и нивни производи и на возила, чијшто придонес изнесува 48,9%, 35,7% и 8,6%, соодветно. Понискиот увоз на енергија произлегува од пониските цени на нафтата и нафтените деривати, од една страна, и помалиот количински увоз на електрична енергија по пониски цени од минатата година, како резултат на намаленото работење на домашните производствени капацитети и подобриот хидропотенцијал во земјата. Од друга страна, увозот на електрични машини и опрема е благо зголемен во однос на истиот период од минатата година, што претставува позитивен сигнал.

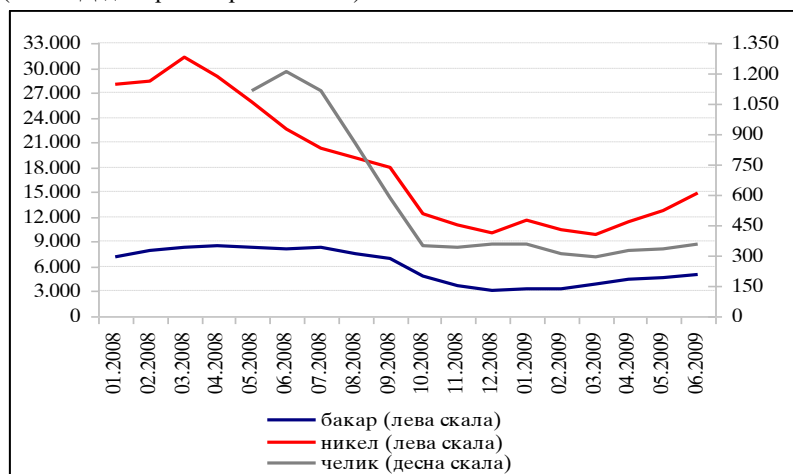
Со оглед на динамиката на извозот и увозот, трговскиот дефицит во првите четири месеци на 2009 година изнесува 636,5 милиони евра и се продлабочи за 6,3% во однос на истиот период на 2008 година, додека стапката на покриеност на увозот со извоз изнесува 46,7% и се намали за 11,7 процентни поени. Притоа, од аспект на економската намена, најголем придонес кон зголемениот трговски дефицит има салдото на индустриски набавки, што се должи на намалениот суфицит на железо и челик и нивни производи (поголемо намалување на страната на извозот во однос на увозот). Влошување на салдото бележат и транспортната опрема и стоките за широка потрошувачка во чии рамки влегува дел од облеката и текстилот, коишто исто така бележат намалување на суфицитот (намален извоз). Наспроти тоа, кај енергентите бележиме намалување на трговскиот дефицит, со оглед на поголемото намалување на страната на увозот.

Во мај 2009 година, како резултат на очекувањата за заживување на побарувачката, цените на металите продолжуваат со поволното движење, при што се поставуваат на повисоки нивоа во однос на претходниот месец, но растат со помала месечна стапка. Поконкретно, цената на никелот, како битен фактор за извозот, е значајно зголемена (за 11,7%), а пораст остваруваат и цените на бакарот и челикот (за 3,1% и 3,9%, соодветно). Понатаму, во првата половина на јуни, цените на наведените метали бележат позабрзан месечен раст.

Графикон 12

Цени на металите

(во САД-долари/метрички тони)

Извор: Блумберг.

5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ

Во мај 2009 година, **примарните пари**⁷ забележаа годишна стапка на пад од 0,6% (наспроти порастот од 1,8% во претходниот месец), во услови на годишен пораст на вкупните ликвидни средства на банките (за 6,2%), при намалување на готовите пари во оптек⁸ за 6,9%. На месечна основа, примарните пари забележаа пад од 3,1%, како резултат на истовремено намалување на ликвидните средства за 4,5%, и готовите пари во оптек за 1,4%.

Анализирано од аспект на **тековите на креирање и повлекување ликвидност**, во мај 2009 година во насока на повлекување примарни пари делуваа девизните трансакции на НБРМ, со оглед на тоа што НБРМ и во овој месец оствари нето-продажба на девизни средства на девизниот пазар, иако во помал обем (за 6,3%), во споредба со претходниот месец. Едновременно, монетарните инструменти делуваа во насока на креирање на ликвидност, и тоа главно преку аукциите на благајничките записи, со што во мај, нето-ефектот од монетарните инструменти (благајнички записи, задолжителен депозит кај НБРМ и девизен депозит кај НБРМ) и интервенциите на девизниот пазар, е повлекување ликвидност од 1,429 милиони денари. Дополнителен ефект за надоместување на повлечената ликвидност имаше нето-позицијата на државата кај НБРМ. Имено, депозитите на државата кај НБРМ претставуваа главен извор на финансирање на буџетскиот дефицит.

На збирна основа (јануари-мај 2009 година), девизните трансакции на НБРМ делуваа во насока на повлекување примарни пари. Околу 68% од вака повлечената ликвидност беше надоместена преку монетарните инструменти и нето-позицијата на државата кај НБРМ, но сепак заради високата побарувачка за девизи на пазарот во овој период, на збирна основа е забележано намалување на примарните пари.

Во мај, **вкупниот депозитен потенцијал на банките (со вклучени депозитни пари)**⁹ забележа намалување на месечна основа од 0,8% (наспроти порастот од 1,1% во претходниот месец), што главно се должи на намалување на девизните депозити (со придонес од 65% во намалувањето на вкупните депозити), при истовремен пад и на денарските депозити. Така, на месечна основа, денарските депозити забележаа намалување од 0,6%, додека депозитите во странска валута го прекинаа неколкумесечниот тренд на постојано зголемување и во мај, остварија месечен пад од 1%.

Во мај, депозитите на домаќинствата¹⁰ (со вклучени депозитни пари) се повисоки за 0,2% (2,3% во претходниот месец). Притоа во текот на месецот, новите депозити на домаќинствата во целост се деноминирани во странска валута (пораст од 1,3%), при забележано месечно намалување на денарските депозити за 1,9%. Вкупните депозити на претпријатијата (со вклучени депозитни пари) остварија позначајно намалување на месечна основа од 3,6%, наспроти поблагиот пад од 0,9% во претходниот месец. Воедно,

⁷ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари). Без девизната задолжителна резерва, примарните пари во мај 2009 година на годишна основа се пониски за 9,6%.

⁸ Ја вклучува и готовината во благајна на банките.

⁹ Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите вклучуваат и пресметана камата.

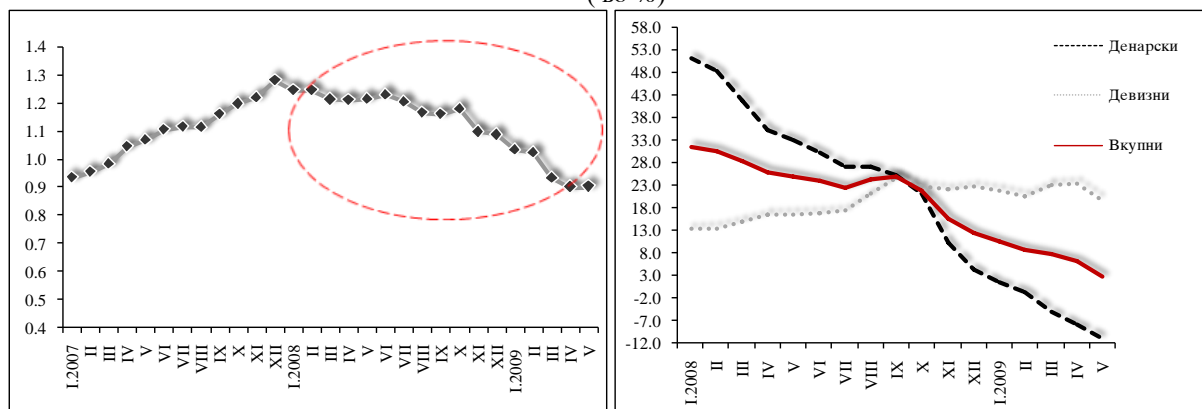
¹⁰ Се однесува на физички лица и самостојни вршители на дејност со личен труд.

е забележан пад на девизните депозити на претпријатијата за 11,3% (наспроти порастот од 0,5% во април), што се должи на претворањето на девизниот депозит во денарски од страна на една компанија заради исплата на дивиденда. Од друга страна, пак, по минатомесечното намалување на денарските депозити, во мај е забележан нивен умерен пораст од 0,1%.

Графикон 13

Сооднос денарски - девизни депозити

Годишни стапки на раст на вкупните депозити (во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

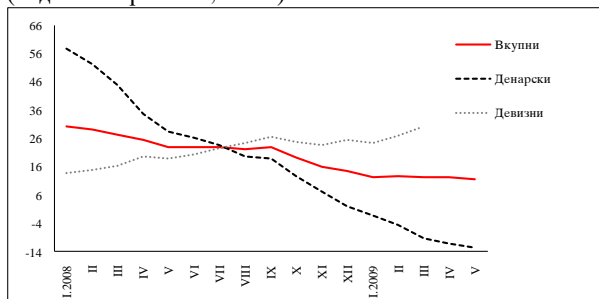
На годишна основа (мај 2009 година / мај 2008 година), вкупните депозити кај банките (со депозитни пари) го достигнаа најниското ниво на годишен пораст од 2,9% (6,3% во претходниот месец), како одраз на забавувањето во годишниот пораст на девизните депозити од 19,7%, наспроти 23,6% во април 2009 година, при натамошен пад на денарските депозити. Денарските депозити продолжија да паѓаат на годишна основа со засилена динамика, при што во мај 2009 година во однос на истиот месец од претходната година беа пониски за 10,8% (наспроти 8% во претходниот месец). Од аспект на секторската структура, продолжи забавениот тренд на годишен пораст на депозитите на домаќинствата, при што во мај 2009 година изнесуваше 11,8% (12,4% во претходниот месец), додека кај депозитите на претпријатијата (приватни и јавни)¹¹ е забележан значителен годишен пад од 16,8% (наспроти забележаното годишно намалување од 9,5% во април 2009 година) што во најголем дел е резултат на одливот од сметките на претпријатијата врз основа на исплата на дивиденда од страна на една поголема компанија кон државата.

¹¹ Депозитите на претпријатијата од приватниот сектор на годишна основа се пониски за 15,4%.

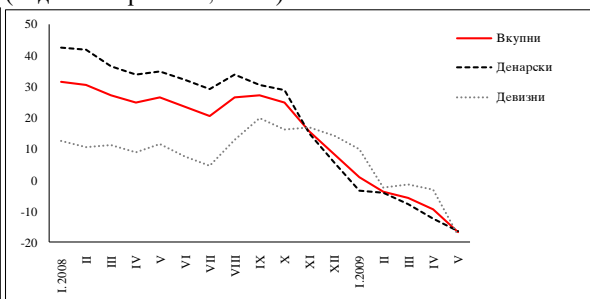

Графикон 14

Депозити на домаќинствата
(годишна промена, во %)

Депозити на претпријатијата
(годишна промена, во %)

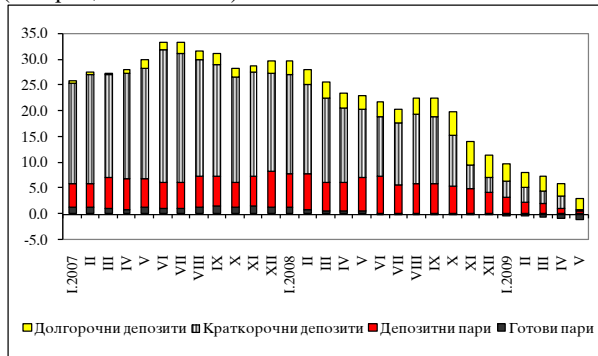
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Остварувањата кај вкупните депозити, како и исплатата на дивиденда на една компанија кон државата, соодветно предизвикаа забавување на динамиката на **најшироката парична маса M4¹²**, којашто во мај 2009 година е повисока за 2%, на годишна основа (наспроти 5,1% во претходниот месец). За крајот на вториот квартал на 2009 година беше проектирана годишна стапка на раст на паричната маса од 2,4%.

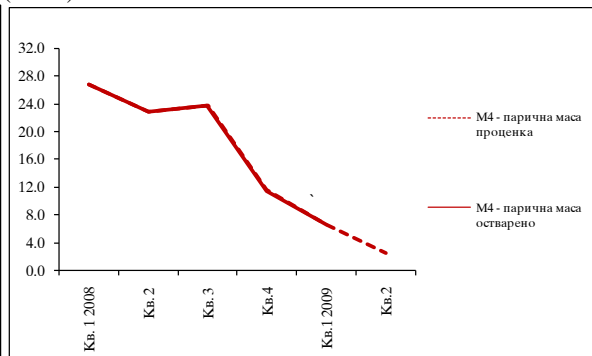
Графикон 15

Парична маса M4

Придонес во годишниот пораст
(во процентни поени)

Годишни стапки на раст
(во %)

6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ

Движењата на кредитите во текот на мај 2009 година укажуваат на намалување на кредитната активност кај банките на месечна основа. Имено, по подолг период, **вкупните кредити на банките кај приватниот сектор** во мај се намалија за 497 милиони денари, односно 0,3% во однос на претходниот месец. Притоа, забележаниот пад во целост произлегува од намаленото кредитирање во девизи (за 1,7% на месечна основа), во услови на умерен месечен пораст на денарската компонента¹³ (за 0,1%). Во рамки на денарските кредити, главен двигател на умереното месечно зголемување претставува порастот на сомнителните и спорни побарувања, во услови кога денарските кредити без валутна клаузула се намалија за 1,1%, додека кредитите со валутна клаузула, по

¹² Анализата се однесува на паричната маса M4 со вклучена пресметана камата.

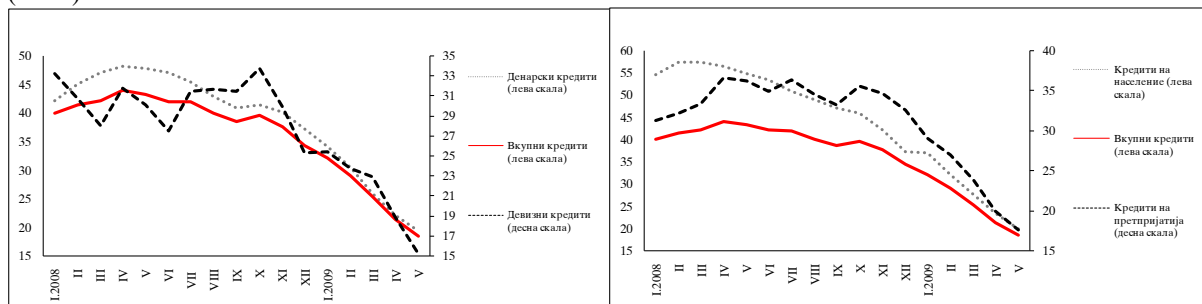
¹³ Ги вклучува денарските кредити со девизна клаузула.

минатомесечниот засилен пораст од 6,3%, го задржаа непроменето нивото од април. Од аспект на рочноста¹⁴, промена на трендот карактеристичен во изминатите неколку месеци е забележан кај краткорочните кредити, коишто наспроти позитивните стапки на раст во последните неколку месеци, во мај се намалија за 1,7% на месечна основа. Истовремено, долгорочните кредити забележаа пад од 0,5% (0,7% во април).

Во мај 2009 година, месечните движења на банкарските пласмани од аспект на поодделните сектори укажуваат на целосна насоченост кон кредитирање на домаќинствата, коешто оствари пораст од 0,4% на месечна основа (наспроти 0,1% пораст во април 2009 година). Истовремено, корпоративните кредити се намалија за 0,7% (наспроти порастот од 0,4% во април на месечна основа).

Графикон 16

Годишни стапки на раст на кредитите на приватниот сектор според валутната и секторската структура (во %)

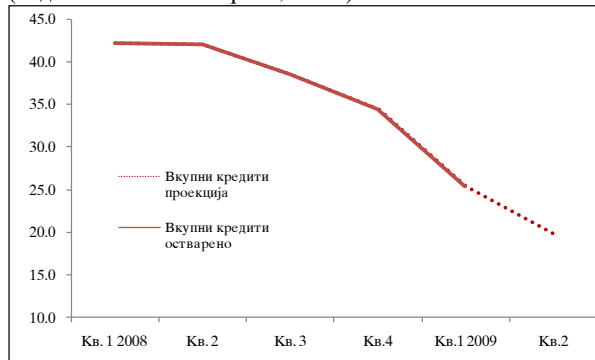
На годишна основа, кредитниот раст го задржа трендот на постојано забавување и во мај 2009 година се сведе на 18,5% (мај 2009 / мај 2008 година), наспроти 21,4% во април. Од валутен аспект, растот на девизните кредити забави до ниво од 15,2% (наспроти 18,9% во април), а денарските пласмани растеа со стапка на раст од 19,4% (наспроти 22,1% во април 2009 година). Притоа, најголемиот дел од кредитирањето и понатаму се пласира во денари, при што во мај 2009 година денарските кредити придонесоа со 81,3% во порастот на вкупното кредитирање на домашната економија. Имајќи ја предвид рочната анализа на кредитите, забавувањето на растот е поизразено кај краткорочните кредити, чијашто стапка на раст се сведе на 18,8% (наспроти 22,8% во април), додека стапката на раст на кредитите одобрени на долг рок изнесуваше 15,6% (18,9% во април).

Од секторски аспект, кредитирањето и на секторот „домаќинства“ и на корпоративниот сектор се одвиваше со позабавено темпо, при што поголем дел од кредитите банките ги пласираа кај претпријатијата (придонес од 56,7% во порастот на вкупните кредити). Притоа, кредитирањето на домаќинствата забележа годишен раст од 19,8% (наспроти 23,4% во април 2009 година), додека корпоративното кредитирање беше повисоко за 17,6% на годишна основа (наспроти 20% во април 2009 година). Во однос на проекцијата за вториот квартал на 2009 година, остварената стапка на кредитен раст во мај е под проектираното ниво за 1,3 процентни поени, што укажува на можно позасилено забавување на кредитната активност во однос на планираното (согласно со проекцијата, кредитниот раст на крајот на вториот квартал се оценува на 19,8%.

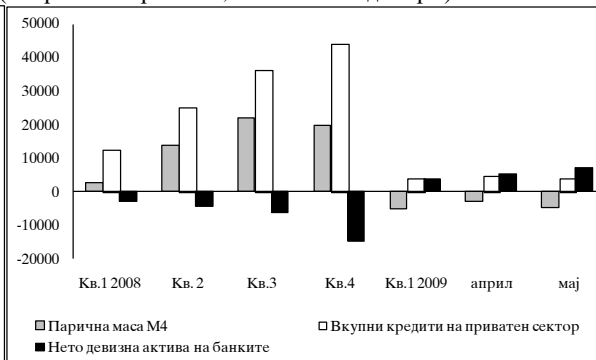
¹⁴ Рочната анализа не ги опфаќа сомнителните и спорни побарувања и пресметаната камата.

Графикон 17

Кредити на приватниот сектор (годишни стапки на раст, во %)

Извори на финансирање (квартални промени, во милиони денари)*

*Остварувањата за одделните квартали на 2008 година се збирни промени во однос на крајот на 2007 година, додека остварувањата за првиот квартал, април и мај 2009 година се збирни промени во однос на крајот на 2008 година.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во мај 2009 година, состојбата на **нето девизната актива на банките** порасна за 1.835 милиони денари, или 33,8% во споредба со април 2009 година. Ваквиот пораст на нето девизната актива се оствари во услови на посилен пораст на девизните средства од 2.239 милиони денари, или за 7,6%, во однос на девизните обврски коишто се зголемија за 404 милиони денари, или 1,7%. Во однос на крајот на 2008 година, нето девизната актива е повисока за 7.229 милиони денари (или за 269 пати).

7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС

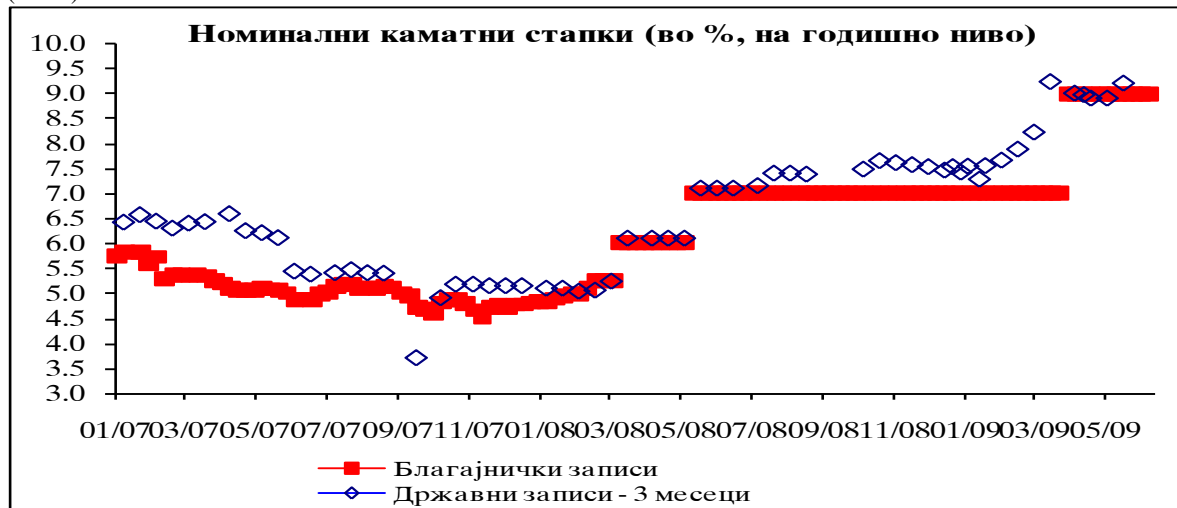
На последните три **аукции на благајнички записи** (на 03.06.2009 година, на 10.06.2009 година и на 17.06.2009 година), при тендер со износи и фиксна каматна стапка од 9%, беше повлечена ликвидност од 1,499 милиони денари. Со состојба на 31.05.2009 година, бруто девизните резерви изнесуваат 1.166,8 милиони евра и во однос на крајот на 2008 година, се пониски за 328,1 милиони евра.

Во рамки на анализираниот период, се одржаа две **аукции на тримесечни државни записи** (на 02.06.2009 година и на 16.06.2009 година) со тендер со каматни стапки, при што беше остварена каматна стапка од 9,24% и 9,43%. Воедно, на 02.06.2009 година се одржа **аукција на шестмесечни државни записи**, при што во услови на поголема понуда од побарувачката, беше остварена каматна стапка од 8,99%. Министерството за финансии на 16.06.2009 година, за првпат спроведе аукции на тримесечни и дванаесетмесечни државни записи со девизна клаузула во услови на поголема побарувачка од понуда при тендер со износи и определени каматни стапки од 5,25% (тримесечни) и 7% (дванаесетмесечни).

Во периодот 01-18.06.2009 година, **просечната меѓубанкарска каматна стапка** во билатералните тргувања на банките (до еден ден) изнесуваше 6,2%, во просек (6,3% во мај 2009 година). Во период од 01-18.06.2009 година, просечната меѓубанкарска каматна стапка за продавање депозити **СКИБОР** изнесуваше 6,27% (преку ноќ), 7,28% (една недела), 9,13% (еден месец) и 9,52% (три месеци). Воедно, просечната меѓубанкарска

каматна стапка **МКДОНИА** изнесува 6,19% во анализираниот период (наспроти 6,27% во мај 2009 година).

Графикон 18
Каматни стапки
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во доменот на **каматната политика на банките**, во април 2009 година просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити се задржа на истото ниво како и во претходниот месец и изнесува 9,9%, додека кај просечната пондерирана каматна стапка на денарските депозити е забележан пораст од 0,1 процентен поен и изнесува 6,7%. Во рамки на секторот **население**, кај активните каматни стапки е забележано зголемување на каматната стапка на краткорочните кредитите без и со валутна клаузула за 0,4 и 0,3 процентни поени, соодветно. Од аспект на пасивните каматни стапки, е забележано месечно зголемување од 0,5 процентни поени кај долгорочните орочени депозити без валутна клаузула. Кај секторот **претпријатија**, во рамки на активните каматни стапки, е забележано месечно зголемување од 0,5 процентни поени кај каматната стапка на краткорочните кредити со валутна клаузула. Кај пасивните каматни стапки, позначајна промена е забележана кај депозитите со валутна клаузула, чиишто каматни стапки забележаа умерено месечно намалување. **Во рамки на девизните каматни стапки**, каматната стапка на девизните кредити и на девизните депозити се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец и изнесуваат 7,4% и 3,2%, соодветно.

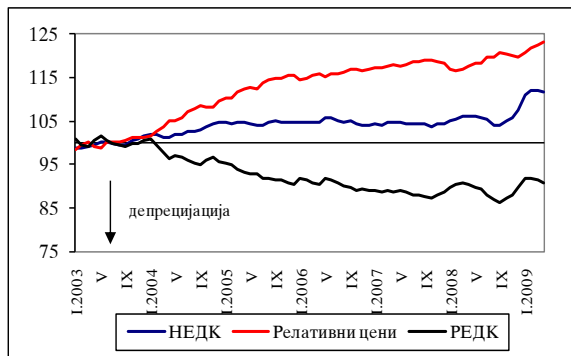
Во насока на прилагодување кон рестриктивната каматна политика на Народната банка, дел од банките ги зголемија каматните стапки на своите производи, што придонесе кон поместување на каматните стапки на новоодобрените кредити и новопримените депозити. Така, каматната стапка на **денарските новоодобрени кредити** се зголеми за 0,5 процентни поени и изнесува 10,2%, додека кај каматната стапка на **денарските новопримени депозити** се задржа на истото ниво како во претходниот месец и изнесува 4,6%. Кај каматната стапка на **девизните новоодобрени кредити** во април е забележано зголемување од 0,9 процентни поени, при што изнесува 7,9%, додека каматната стапка на **девизните новопримени депозити** се намали за 0,5 процентни поени и изнесува 1,4%.

При анализата на **денарските каматни стапки по групи банки**, активните денарски каматни стапки кај сите групи банки се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец и изнесуваат 9,2% (големи банки), 11,2% (средни банки) и 10,5% (мали банки). Кај пасивната каматна стапка е забележано зголемување на каматната стапка кај големите и средните банки, и тоа за 0,1 и 0,2 процентни поена, соодветно, при што изнесуваат 6,9% и 6,4%, соодветно. Имено, намалување е забележано кај пасивната денарска каматна стапка кај малите банки, и тоа на 4,7% (од 5,9% во претходниот месец). Кај **девизните каматни стапки**, кај групата големи банки е забележан пораст од 0,1 процентен поен и изнесува 7,2%, додека кај средните и малите банки не е забележана месечна промена и нивните каматни стапки изнесуваат 8% и 9%. Кај пасивните девизни каматни стапки, каматните стапки кај големите и малите банки изнесуваат 3,2% и 1,9%, соодветно (исто како и во претходниот месец), додека кај средните банки е забележано зголемување на каматната стапка за 0,1 процентен поен и изнесува 3,5%.

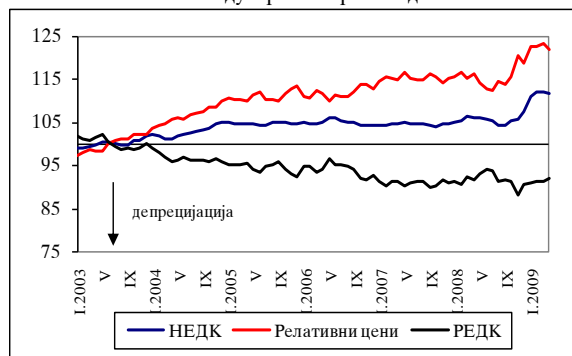
Графикон 19

Индекс на НЕДК, релативни цени и РЕДК на денарот*

дефлатор: индекс на трошоците на живот

дефлатор: индекс на цените на производителите на индустриски производи

* Ознаката за депрецијација е за РЕДК и НЕДК. Кај релативните цени, нагорниот тренд е во прилог на депрецијацијата на РЕДК (и обратно).

Извор: НБРМ, ММФ-МФС за декември 2008 година и ДЗС на Република Македонија.

За оние земји за кои нема расположливи податоци од МФС, податоците се земени од интернет-страниците на соодветните централни банки, заводи за статистика и од ЕУРОСТАТ.

Кај индексот на **реалниот ефективен девизен курс на денарот**, дефлациониран со индексот на трошоците на живот, е забележано засилување на месечната депрецијација, започната во февруари оваа година, така што во април 2009 година изнесува 1%, наспроти 0,3% во претходниот месец. Ваквото движење произлегува, во поголем дел, од порастот на индексот на релативните цени (раст на странските и пад на домашните цени), како и на месечната депрецијација на НЕДК (од 0,3%). На годишна и на збирна основа, и покрај порастот на релативните цени, РЕДК на денарот апрецира (за 0,5% и 1,3%, соодветно), што се должи на апрецијацијата на НЕДК. Од друга страна, во април 2009 година РЕДК на денарот пресметан според индексот на цените на производителите на индустриски производи покажува апрецијација од 0,8%, што произлегува од падот на релативните цени (повисокиот раст на домашните во споредба со странските цени), во услови на мала депрецијација на НЕДК. Сепак, РЕДК според индексот на цените на производителите на индустриски производи, на годишна основа, бележи мала апрецијација од 0,3%, бидејќи влијанието од апрецијацијата на НЕДК во голема мера е намалено од позначајниот пад кај домашните цени отколку кај странските. На збирна основа, РЕДК депрецира за 0,1%, како резултат на порастот на релативните цени, чијшто ефект речиси во целост е неутрализиран со апрецијацијата на НЕДК.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табела 1

Инфлација и нејзините компоненти

Трошоци на живот	промена во %			придонес во процентни поени		
	<u>V.2009</u>	<u>V.2009</u>	<u>I-V.2009</u>	<u>V.2009</u>	<u>V.2009</u>	<u>I-V.2009</u>
	IV.2009	V.2008	I-V.2008	IV.2009	V.2008	I-V.2008
Вкупно	1.0	0.4	0.5	1.0	0.4	0.5
Исхрана	2.3	1.3	0.5	0.9	0.5	0.2
Производи од жито	-0.9	1.4	4.2	-0.1	0.1	0.4
Свеж и преработен зеленчук	14.3	21.7	-0.3	0.8	1.3	0.0
Свежо и преработено овошје	5.6	-16.5	-13.0	0.2	-0.5	-0.4
Свежо и преработено месо	-0.1	9.7	9.3	0.0	0.7	0.7
Свежа и преработена риба	-0.4	13.6	14.7	0.0	0.1	0.1
Свежо и преработено млеко	-0.8	-10.1	-4.0	0.0	-0.6	-0.3
Свежи јајца	-3.8	1.0	8.2	-0.1	0.0	0.1
Маснотии	-2.3	-29.3	-22.6	-0.1	-0.7	-0.6
Тутун и пијалаци	0.4	4.3	4.4	0.0	0.2	0.2
Облека и обувки	0.0	-1.5	0.6	0.0	-0.1	0.0
Домување	0.0	6.8	7.1	0.0	1.0	1.1
Стан (станарина, вода, услуги)	0.5	2.6	3.3	0.0	0.1	0.1
Огрев и осветление	-0.1	9.8	9.8	0.0	0.9	0.9
Греење и услуги	-0.3	3.8	3.9	0.0	0.1	0.1
Електрична енергија и осветлување	0.0	13.1	13.1	0.0	0.7	0.7
Хигиена и здравје	0.5	3.0	2.3	0.0	0.2	0.2
Култура и разонода	0.1	-1.7	-1.9	0.0	-0.1	-0.1
Сообраќајни средства и услуги	0.2	-11.0	-9.6	0.0	-1.5	-1.3
Течни горива и масла	1.4	-27.6	-26.6	0.1	-1.1	-1.1
Сообраќајни и птт услуги	0.3	-0.2	0.4	0.0	0.0	0.0
Ресторани и хотели	-0.2	3.0	4.4	0.0	0.2	0.2
Останати услуги неспомнати на друго место	-0.3	-8.8	-7.8	0.0	0.0	0.0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 2

Базична инфлација, продуктивност и плати

(годишни промени, %)	2007	2008	2007				2008				2009	Последни месеци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		Кв.1	мар 09	апр 09
Инфлација (CPI)	2.3	8.3	0.7	1.1	2.4	4.9	9.5	9.9	8.4	5.5	1.0	0.2	-0.5	0.4
Базична инфлација (без храна и енергија)	0.6	2.6	-0.2	0.5	1.1	1.2	2.9	2.8	2.5	2.2	1.5	1.0	0.5	0.4
Регулирани цени	3.3	9.3	4.2	3.0	2.0	4.1	7.4	9.2	12.5	8.3	-1.6	-1.7	-1.2	-1.9
Цени на производители на индустриски п-ди	2.5	10.3	1.0	1.2	1.6	4.1	10.5	13.6	15.1	2.1	-6.2	-7.6	-7.1	-9.3
Продуктивност	2.3	1.8	2.3	0.7	1.2	4.9	1.7	3.6	2.1	-0.1	-	-	-	-
Номинална нето-плата	7.9	10.4	5.7	6.4	7.5	11.8	10.5	9.9	10.7	10.3	27.4	27.2*	-	-
Реална нето-плата	5.5	1.9	5.0	5.3	5.0	6.6	0.9	0.0	2.1	4.5	26.3	26.9	-	-

*Високиот раст на нето-платата е резултат на примената на концептот за бруто-плати од јануари 2009 година, кога настанала структурни промени со вклучување на надоместоците за храна и превоз во платите.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Табела 3

Индустриско производство и останати дејности од економијата

(годишни промени, %)	2007	2008	2007				2008				2009	Најнови податоци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		Кв.1	Фев-09	Мар-09
Бруто домашен производ	5.9	5.0	6.1	4.8	5.2	7.3	5.6	6.7	5.8	2.1	-	-	-	-
Индустриско производство	3.7	5.5	11.6	-2.8	1.1	6.2	5.8	12.0	13.0	-7.7	-10.8	-11.3	-4.8	-7.3
Градежништво	7.6	25.6	9.4	-18.6	18.0	23.3	29.1	55.7	-2.0	31.5	-	35.8	-4.7	-
Трговија	23.1	10.5	25.1	17.2	21.2	28.6	19.1	19.8	12.4	-0.5	-	0.2	8.1	-
Телекомуникации	15.6	8.9	11.1	17.1	15.9	18.1	12.1	7.4	10.1	6.4	-	2.9	12.8	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 4
Селектирани дејности од индустријата

Селектирани индустриски дејности (годишни промени, %)	2006	2007	2008	2008				2009	Апр.09	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		Кв.1	промена, % придонос, п.п.
Вадење руди и камен	28.0	9.8	0.4	11.9	13.6	3.4	11.2	-12.6	-8.2	-0.4
Производство на прехранбени производи и пијалаци	0.1	7.7	1.2	5.3	6.0	6.1	11.9	-2.5	1.1	0.2
Производство на тутунски производи	5.5	-0.8	0.1	13.8	15.4	1.0	-18.1	-2.1	37.2	1.9
Производство на предмети за облека	-3.7	-14.5	-2.0	-16.5	-22.7	-23.4	-18.8	-23.7	-22.1	-1.5
Печатење	-17.9	-12.2	1.6	7.8	72.2	68.4	85.3	2.6 пати	1.2 пати	4.3
Производство на деривати на нафта	12.3	-2.4	0.1	3.3	50.9	1.1	-30.9	9.2	-14.4	-0.6
Производство на други неметални минерали	14.0	3.8	-0.3	-10.9	-3.2	-9.9	15.0	-17.0	-1.9	-0.2
Производство на основни метали	11.8	34.3	-1.0	9.5	15.7	-3.3	-45.7	-61.6	-47.9	-8.1
Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	5.7	45.6	2.6	29.7	11.8	3 пати	-22.0	35.0	-12.4	-0.5
Производство на електрични машини и апарати	3.7	-24.4	0.6	45.6	64.9	32.4	-10.6	1.0	2.4	0.1
Производство на други сообраќајни средства	-6.9	33.4	-0.3	9.8	143.1	-47.9	-70.6	-60.5	-71.6	-1.0
Рециклажа	12.8	-35.6	0.5	105.6	262.2	12.5 пати	-34.9	-74.2	-20.6	-0.3
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	-0.6	-9.5	-0.3	-0.8	1.9	1.9	-12.2	-1.6	-0.2	0.0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 5
Биланс на плаќања^{1,3}
(во милиони евра)

	2008												2008				2009				2009
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2008	I	II	III	
I. Тековна сметка	-30.3	-71.1	-71.7	-62.0	-47.2	-101.0	-34.3	-14.4	-18.3	-93.8	-188.4	-118.8	-173.0	-210.1	-67.0	-401.0	-851.2	-104.0	-87.0	-149.8	-340.8
СТОКИ, нето	-115.1	-131.3	-124.6	-139.9	-140.6	-179.9	-164.4	-142.2	-109.6	-175.9	-161.2	-152.0	-371.0	-460.3	-416.2	-489.1	-1736.7	-142.2	-151.1	-159.8	-444.1
Извоз, f.o.b	181.7	214.9	214.9	228.0	259.3	248.5	274.9	227.6	242.7	228.8	190.9	171.9	611.6	735.8	745.2	591.6	2,684.2	113.7	136.7	149.9	400.3
Увоз, f.o.b/2	-296.8	-346.2	-339.5	-367.9	-399.9	-428.3	-439.3	-369.8	-352.3	-404.8	-352.1	-323.9	-982.6	-1,196.1	-1,161.4	-1,080.7	-4,420.9	-255.9	-287.8	-300.7	-844.3
УСЛУГИ, нето	8.7	-5.6	-3.9	-2.7	-0.9	-5.3	4.4	11.1	12.8	-6.3	1.7	-14.0	-0.8	-8.9	28.3	-18.7	0.0	-1.8	3.1	-3.5	-2.3
ДОХОД, нето/5	16.0	6.8	0.3	5.6	3.8	-9.4	5.9	2.9	-23.1	-0.8	-98.6	-2.9	23.2	0.0	-14.3	-102.3	-93.4	-2.1	2.2	-23.9	-23.8
од кој: камата, нето	0.7	-1.8	-4.7	-3.2	-1.8	-6.8	-4.3	-2.2	-3.7	-5.8	-3.5	-9.2	-5.8	-11.7	-10.2	-18.5	-46.2	-8.2	-5.3	-8.1	-21.5
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	60.1	58.9	56.5	74.9	90.5	93.6	119.9	113.8	101.5	89.2	69.8	50.1	175.5	259.1	335.2	209.1	978.9	42.1	58.8	28.4	129.4
Официјални	0.5	4.4	2.7	4.1	6.6	10.8	5.1	3.4	2.3	2.0	2.0	3.8	7.7	21.5	10.9	7.9	47.9	3.0	1.5	5.8	10.3
Приватни	59.6	54.5	53.8	70.8	83.9	82.8	114.8	110.3	99.2	87.2	67.8	46.3	167.9	237.6	324.3	201.3	931.0	39.2	57.3	22.5	119.0
II. Капитална и финансиска сметка	34.8	72.3	77.7	64.4	49.5	105.6	38.1	5.7	14.0	88.2	184.7	117.6	184.9	219.5	57.8	390.5	852.6	91.8	84.2	148.8	324.8
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-3.8	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-7.6	-1.0	-2.7	-0.6	-8.5	-12.8	0.1	0.4	0.3	0.8
Капитални трансфери, нето	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-0.1	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-0.1	-1.0	1.0	-0.6	-1.0	-1.6	0.1	0.4	0.3	0.8
Официјални	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Други	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-0.1	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-0.1	-1.0	1.0	-0.6	-1.0	-1.6	0.1	0.4	0.3	0.8
Други	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-3.7	0.0	0.0	0.0	0.0	-7.5	0.0	0.0	-3.7	0.0	-7.5	-11.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Стекување/распологање со																					
ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	35.2	72.6	78.1	63.5	49.2	109.5	37.9	5.6	14.9	88.6	185.2	125.2	185.9	222.2	58.4	399.0	865.5	91.7	83.8	148.5	324.0
Директни инвестиции, нето	39.2	65.2	25.6	24.2	60.3	43.9	21.6	47.5	20.8	19.8	18.6	35.2	130.0	128.4	90.0	73.6	422.0	17.0	20.1	18.1	55.1
Порfolio инвестиции, нето	-0.9	-3.4	-3.9	-4.4	-4.2	-2.6	3.1	-6.2	-4.7	-15.1	-3.9	-4.5	-8.3	-11.2	-7.7	-23.4	-50.6	-4.7	-3.7	-10.8	-19.1
Други инвестиции, нето	-9.6	22.7	43.0	24.5	6.1	97.8	27.2	4.2	72.5	70.0	65.4	18.6	56.1	128.5	103.8	154.1	442.4	-8.3	30.6	12.8	35.1
Трговски кредити, нето	-8.6	0.7	-6.7	25.5	-1.6	39.2	8.5	7.7	-28.6	9.0	-4.6	-25.2	-14.6	63.1	-12.4	-11.5	24.6	3.7	25.9	35.7	65.3
Заеми, нето	-3.8	0.4	1.8	3.7	5.6	38.7	10.2	0.2	49.2	3.0	68.7	-5.4	-1.5	47.9	59.7	66.4	172.4	-11.4	-2.2	-5.8	-19.4
Валутни и депозитни, нето	-4.0	19.7	45.1	-8.3	0.0	16.0	7.0	-4.9	49.8	56.4	-10.6	41.1	60.8	7.7	52.0	86.9	207.5	-3.8	4.2	-21.8	-21.3
од кои: монетарна власт, нето	7.4	0.1	3.2	-0.2	6.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	-0.6	0.1	10.7	5.9	0.0	-0.5	16.0	-4.0	-0.3	0.7	-3.6
комерцијални банки, нето	-9.4	19.4	37.2	-8.3	-1.8	19.4	2.7	-12.9	51.1	103.6	5.6	28.0	47.2	9.2	41.0	137.2	234.6	-8.8	-3.5	-42.0	-55.3
остатни сектори, нето	-1.9	0.1	4.7	0.2	-4.2	-3.4	4.3	8.0	-1.3	-47.0	-15.7	13.0	2.9	-7.4	11.0	-49.7	-43.2	10.0	8.0	19.5	37.3
Други, нето	6.8	1.9	2.7	3.7	2.1	3.9	1.3	1.1	2.1	1.5	2.7	8.1	11.4	9.7	4.5	12.3	37.9	3.1	2.7	4.7	10.5
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /4	6.5	-11.9	13.4	19.2	-13.0	-29.7	-14.0	-39.9	-73.7	13.8	105.1	75.9	8.0	-23.5	-127.6	194.8	51.6	87.7	36.7	128.4	252.8
III. Грешки и пропусти	-4.6	-1.2	-6.0	-2.4	-2.3	-4.6	-3.8	8.7	4.3	5.6	3.7	1.1	-11.8	-9.3	9.2	10.5	-1.5	12.2	2.8	1.0	16.0

1/ Претходни податоци.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ.

Пресметката на ц.д.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.д.ф. изнесува 4,14%

За 2006, 2007 и 2008 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ Промени во методологијата: Податоците за платниот биланс за 2008 год. вклучуваат проценки на вредностите на одредени елементи во ставките директни инвестиции и доход - врз основа на податоците од новиот извор на податоци (годишен прашалник за странски вложувања ДИ-22) расположни заклучоци со 2007 година

4/ Без монетарно злато и курсни разлики

5/ Од почетокот на 2008 година во податокот за доход е вклучен и износот на пресметана камата на странски должнички хартии од вредност.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 6
Надворешнотрговска размена

	IV.2009	I-IV.2009	IV.2009		IV.2009		I-IV.2009	
			III.2009		IV.2008		I-IV.2008	
	износ	износ	износ	%	износ	%	износ	%
Вкупна размена	466.9	1,749.8	2.6	0.6	-147.1	-24.0	-530.7	-23.3
Извоз	155.4	556.6	5.1	3.4	-73.1	-32.0	-284.1	-33.8
Увоз	311.5	1,193.1	-2.5	-0.8	-74.1	-19.2	-246.5	-17.1
Салдо	-156.1	-636.5	7.7	-4.7	1.0	-0.6	-37.6	6.3

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 7
Монетарни движења, мај 2009 година

	31.01.2009	28.02.2009	31.03.2009	30.04.2009	31.05.2009	месечна промена (31.05.2009/ 30.04.2009)		годишна промена (31.05.2009/ 31.05.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>								
Парична маса М4	192,681	192,775	190,377	192,479	190,840	-1,639	-0.9	2.0
Готови пари во оптек ¹	15,915	15,341	14,646	14,760	14,443	-317	-2.1	-11.8
Денарски депозити ²	91,330	91,239	86,435	85,885	85,512	-373	-0.4	-9.8
Девизни депозити	85,435	86,195	89,296	91,834	90,885	-949	-1.0	19.7
Вкупни депозити	176,766	177,434	175,731	177,719	176,397	-1,322	-0.7	3.3
Примарни пари	38,835	39,034	36,713	36,735	35,611	-1,124	-3.1	-0.6

¹ Се однесува на готови пари во оптек, без готовина во благајна на банките.

² Вклучува депозитни пари и депозитни пари на останати финансиски институции кај НБРМ

	31.01.2009	28.02.2009	31.03.2009	30.04.2009	31.05.2009	месечна промена (31.05.2009/ 30.04.2009)		годишна промена (31.05.2009/ 31.05.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>								
Кредити на приватен сектор	173,300	175,397	176,298	176,758	176,261	-497	-0.3	18.5
Во денари	133,924	135,992	136,900	137,156	137,334	178	0.1	19.4
Во странска валута	39,376	39,405	39,398	39,602	38,927	-675	-1.7	15.2
Нето девизна актива на банките	1,029	1,177	3,702	5,421	7,256	1,835	33.8	-42.2

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 8
Монетарни агрегати
(во %)

во %	период во однос на претходен период							годишна промена						
	2008				2009			2008				2009		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Април	Мај	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Април	Мај
М0	-8.8	13.5	-0.02	4.4	-10.2	0.1	-3.1	16.6	22.2	19.6	8.0	6.4	1.8	-0.6
М1	-5.9	11.2	1.50	7.8	-13.5	0.1	1.1	24.3	30.2	22.2	14.5	5.2	1.2	-1.8
М4	1.6	6.3	4.3	-1.2	-2.6	1.1	-0.9	25.3	21.4	22.0	11.2	6.6	5.1	2
М4-денарски дел	-1.4	6.6	2.0	-3.2	-9.5	-0.4	-0.7	33.5	24.7	20.0	3.9	-4.7	-7.5	-10.1

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 9
Депозити на приватниот сектор*
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.05.2009	износ	%	износ	%	
Вкупни депозити на приватен сектор*		173,259	-1,454	-0.8	4,932	2.9	
Денарски депозити	Домаќинства	38,338	-757	-1.9	-5,558	-12.7	
	Претпријатија	36,970	49	0.1	-7,230	-16.4	
	Вкупно	82,375	-504	-0.6	-10,008	-10.8	
Девизни депозити	Домаќинства	73,383	963	1.3	17,352	31.0	
	Претпријатија	16,165	-2,060	-11.3	-3,520	-17.9	
	Вкупно	90,885	-949	-1.0	14,941	19.7	
Вкупни депозити на домаќинства		111,721	206	0.2	11,794	11.8	
Вкупни депозити на претпријатија		53,135	-2,011	-3.6	-10,750	-16.8	

*Вклучува депозитни пари
Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 10
Кредити на приватниот сектор
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.05.2009	износ	%	износ	%	
Вкупни кредити на приватен сектор		176,261	-497	-0.3	27,472	18.5	
Денарски кредити	Домаќинства	67,677	296	0.4	11,026	19.5	
	Претпријатија	69,498	-67	-0.1	11,422	19.7	
	Вкупно	137,334	178	0.1	22,344	19.4	
Девизни кредити	Домаќинства	4,159	-37	-0.9	844	25.4	
	Претпријатија	34,625	-637	-1.8	4,158	13.6	
	Вкупно	38,927	-675	-1.7	5,128	15.2	
Вкупни кредити на домаќинства		71,835	258	0.4	11,869	19.8	
Вкупни кредити на претпријатија		104,122	-705	-0.7	15,579	17.6	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 11
Каматни стапки

	мај 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	9.00	0.0	2.2
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари (МБКС)*	7.06	0.6	2.9
Каматна стапка на државни записи со рок на достакување од три месеци	9.03	0.1	2.4
	април 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	9.9	0.0	0.3
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	6.7	0.1	1.2

*се однесува на билатералните тргувања.
Извор: Народна банка на Република Македонија.